

07/02/2024

כ"ח בשבט ה'תשפ"ד

לכבוד,

מר מתן חמו, מנהל תחום בכיר תעסוקת אוכלוסיות ייחודיות,

משרד העבודה

באמצעות אימייל

שלום רב,

הנדון: הנגשה שפתית ליוצאי אתיופיה לקידום תעסוקה הוגנת ואבטלה בכבוד – בשגרה ובחירום

בהמשך לפגישתנו מיום 16/11/2022 עם מר מתן חמו, מנהל תחום בכיר בזרוע העבודה בנושא המלצות מחקר קו לעובד ואגודת יהודי אתיופיה, הרינו לפנות אלייך בבקשה לפגישת המשך, כדלקמן:

1. כפי שידוע לכם, סיכוייהם של עובדים מוחלשים (יוצאי אתיופיה, חרדים, ערבים, נשים, צעירים, מועסקים בעסקים קטנים בפריפריה) להיפגע ממשבר גבוה משל עובדים חזקים¹. לאור זאת, ערכנו מחקר בשנת 2021, בתקופת משבר הקורונה (להלן: "המחקר"), אשר עסק בהתמודדותה של קהילת יוצאי אתיופיה – המהווה 2.3% מהאוכלוסייה ו-1.5% מכוח העבודה – ואשר מהווה את הקהילה היהודית הענייה ביותר בישראל גם בשנת 2024 – והלקחים שניתן היה ללמוד מהמשבר.
2. לאור המאפיינים הייחודיים של יוצאי אתיופיה, הדגשנו בקרב המלצותינו את חשיבות הנגשת המידע באמהרית לעובדים אלו, אשר רבים מהם עלו לישראל בגיל מאוחר ואינם קוראי עברית. כמו כן, ציינו במחקר את הצורך בסיוע טכני לעובדים רבים אשר נעדרים אוריינות דיגיטלית ולא היו יכולים לקבל בלי עזרה את זכויותיהם למשל באתר שירות התעסוקה או הביטוח הלאומי. במחקר מצאנו שחוסר ידיעת העברית והעדר אוריינות דיגיטלית מהווים מכשול משמעותי בפני מיצוי זכויות.
3. ממצאים אלו מצאו חיזוק במציאות המלחמה של החודשים האחרונים, אשר הובילו גם הפעם להוצאה המונית של עובדים לחל"ת ולתשלום דמי אבטלה. בחודשים האחרונים מגיעים לקו לעובד עשרות פונים (ובעיקר פונות) יוצאות אתיופיה, אשר זקוקות לסיוע במיצוי זכויות בכל הרמות: זכויות מהמדינה כגון דמי אבטלה וקצבאות שונות, זכויות ממעסיקים, מקרנות פנסיה וכד'. ניתן להניח, לפיכך, כי ממצאי המחקר יהיו נכונים גם בהמשך לכלל המשברים העלולים לפקוד את מדינת ישראל.
4. בעקבות פגישתנו מה-16.11.2022, ולבקשתכם, ביצענו הערכה של מספר האנשים אשר בפועל זקוקים להנגשה זאת. על פי האומדן שלנו מדובר באוכלוסייה של כ-40,000 איש ואישה². מניסיון של עבודה בשטח עולה כי לרובם של עולים אלו, אשר הגיעו לקראת סוף תקופת לימודי התיכון או בגיל העבודה, לא הייתה הזדמנות אמיתית לעבור תהליך מעמיק של למידת עברית הנחוץ לצורך הסדרה מיטבית של ענייניהם בסביבה דיגיטלית, דבר אשר מעמיד בספק את יכולתם למצות את זכויותיהם מול המדינה.
5. במצב דברים זה, ונוכח ההיקף המשמעותי של האוכלוסייה הנזקקת להנגשה שפתית, מסקנתנו היא כי על המדינה לחייב הנגשה שפתית גורפת לשפה האמהרית במשרד הפנים, הבטל"א, שירות התעסוקה, קרנות הפנסיה השונות (במיוחד קרנות ברירת המחדל) – הן בקבלת הקהל, הן במענה הטלפוני והן במערכות

¹ עמודים 2-3 למחקרנו.

² אומדן על פי תשובת משרד העלייה והקליטה לבקשת חופש מידע.

המקוונות המשרתות את הציבור, כך שההסברים בשפה האמהרית יוצעו לפונים בשלב הראשוני – שלב ההזדהות ובחירת השרות המבוקש.

6. לאור כל זאת, נודה על קיום פגישה נוספת ובה נציג את ממצאינו ועדויות נוספות מהחודשים האחרונים והפניות שהתקבלו במשרדינו מפונים מקהילת יוצאי אתיופיה, בהקדם האפשרי, ואת החשיבות בהנגשה השפתית עבור יוצאי קהילה זו.

בברכה,

עו"ד דיאנה בארון,
מנהלת מחלקת מדיניות ציבורית
קו לעובד

גבי איריס בר,
רכזת סניף חיפה
קו לעובד

עו"ד רינה איילין גורליק,
מנכ"לית אגודת יהודי אתיופיה

העתיקים:

גב' מיכל אבגנים, ראשת מינהל תעסוקת אוכלוסיות
עו"ד דבורה ספיר אליעזר, היועצת המשפטית